

Lausunnon pääsanomat:

- Hallituksen esitys eduskunnalle uusiutuvien polttoaineiden jakeluelvoitteen alentamiseksi 7,5 prosenttiyksiköllä (12 prosenttiin) vuodeksi 2022 ja jakeluelvoitteen ylittämistä koskevan sääntelyn lieventämiseksi on reaktio Venäjän hyökkäyssodan seurauksena tapahtuneeseen polttoaineiden hinnannousuun.
 - BIOS-tutkimusyksikön arvon mukaan esitetyn toimenpiteen seuraukset voivat jäädä varsin maltillisiksi sekä hintojen muutoksen että pidemmän ajan ilmastovaikutusten suhteen.
 - On mahdollista, että esitetty muutos ei vaikuta juuri lainkaan kuluttajahintoihin, joiden alentamisella toimenpidettä ensisijaisesti perustellaan. On mahdollista, että hyödyn hinnan alenemisesta saavat jopa täysimääräisesti polttoaineiden tuottajat sekä jakelijat.
 - Jos tuottajat ja jakelijat reagoivat laskemalla polttoaineen myyntihintoja, jakeluelvoitteen pienentäminen voi olla toimiva väliaikainen keino helpottaa inflaatiopainetta taloudessa. Samalla se on kuitenkin tuki fossiiliselle polttoaineelle, jonka käyttö pidemmän päälle tulee lopettaa.
 - Määräaikainen jakeluelvoitteen pienentäminen ei synnytä niin sanottua polkuriippuvuutta. Velvoite voidaan palauttaa nopeasti entiselle tasolle ja sitä voidaan kiristää jatkossa tarpeen mukaan, jopa hallituksen esitystä enemmän.
 - Keskeinen kysymys pidemmällä aikavälillä on se, onko jakeluelvoite ja biopolttoaineen käyttö maaliikenteessä ylipäätään kestävä ratkaisu ekologisesti ja ilmastopäästöjen näkökulmasta. Erityisesti viimeaikaiset tiedot Suomen hiilinielujen tasosta muuttavat kuvaa biopolttoaineiden mahdollisuuksista olla osa tulevaisuuden energiapalettia.
-

Jakeluelvoitteen väliaikainen muuttaminen

Kiitämme mahdollisuudesta lausua eduskunnan talousvaliokunnalle uusiutuvien polttoaineiden liikennekäytöstä ja sen säätelystä ekologisen jälleenrakennuksen näkökulmasta.

Hallituksen esitys eduskunnalle uusiutuvien polttoaineiden jakeluelvoitteen alentamiseksi 7,5 prosenttiyksiköllä (12 prosenttiin) vuodeksi 2022 ja jakeluelvoitteen ylittämistä koskevan sääntelyn lieventämiseksi on reaktio Venäjän hyökkäyssodan seurauksena tapahtuneeseen polttoaineiden hinnannousuun. Fossiilisen energian hinnat ovat nousseet nopeasti vuoden 2021 lopulta lähtien, mutta sodan ja talouspakotteiden seurauksena nousuvauhti entisestään kiihtyi.

BIOS-tutkimusyksikön arvion mukaan hallituksen esityksen mukaisten toimenpiteiden seuraukset voivat jäädä varsin maltillisiksi sekä hintojen muutoksen että pidemmän ajan ilmastovaikutusten suhteen. Tästä huolimatta ne ovat nykyisessä tilanteessa harkinnanarvoisia, sillä taloudelliset olosuhteet ovat muuttuneet nopeasti haasteellisiksi.

Ensinnäkin on mahdollista, että esitetty muutos ei vaikuta juuri lainkaan kuluttajahintoihin, joiden alentamisella toimenpidettä ensisijaisesti perustellaan. On mahdollista, että hyödyn hinnan alenemisesta saavat jopa täysimääräisesti polttoaineiden tuottajat sekä jakelijat kasvattamalla katteitaan.

Jos tuottajat ja jakelijat reagoivat laskemalla polttoaineen myyntihintoja, jakeluelvoitteen pienentäminen voi olla toimiva väliaikainen keino helpottaa inflaatiopainetta taloudessa. On kuitenkin syytä tiedostaa, että samalla se on tuki fossiiliselle polttoaineelle, jonka käyttö pidemmän päälle tulee lopettaa.

On selvää, että jatkossakin fossiilisten polttoaineiden hinta tulee nousemaan, eikä tätä kehitystä ole myöskään syytä pyrkiä pysyvillä tulonsiirroilla lopettamaan. Määräaikaisilla toimenpiteillä, kuten jakeluelvoitteen pienentämisellä, voidaan kuitenkin tasoittaa yllättäviä hintapiikkejä, josta viime viikkojen polttoaineiden hintakehitys käy esimerkiksi.

Määräaikaiset tasoittavat toimet tulee kuitenkin valita harkiten niin, että ne eivät patoa pidemmän aikavälin siirtymäpolitiikkaa muuttamalla ja lukitsemalla yhteiskunnan rakenteita ongelmallisesti. Hallituksen esittämä määräaikainen jakeluelvoitteen pienentäminen on hyvä toimenpide juuri siitä syystä, että se ei synnytä niin sanottua polkuriippuvuutta. Velvoite voidaan palauttaa nopeasti entiselle tasolle ja sitä voidaan kiristää jatkossa tarpeen mukaan, jopa hallituksen esitystä enemmän.

Keskeinen kysymys pidemmällä aikavälillä on se, onko jakeluvelvoite ja biopolttoaineen käyttö maaliikenteessä ylipäätään kestävä ratkaisu ekologisesti ja ilmastopäästöjen näkökulmasta. Erityisesti viimeaikaiset tiedot Suomen hiilinielujen tasosta muuttavat kuvaa biopolttoaineiden mahdollisuuksista olla osa tulevaisuuden energiapalettia. Biopolttoaineista ei ole nykyisillä maankäytön päästöarviolla korvaamaan kestävästi fossiilisia polttoaineita henkilöautoilussa siinä laajuudessa, kuin olisi tarpeellista nykyisten ja ennustettujen liikennemäärien ylläpitämiseksi.

Kunnioitavasti,

BIOS-tutkimusyksikkö

Lisätietoja:

Ekonomisti, tutkija Jussi Ahokas

jussi.ahokas@bios.fi

044-9481484

BIOS on itsenäinen monitieteinen tutkimusyksikkö, joka tutkii ympäristö- ja resurssitekijöiden vaikutuksia suomalaiseen yhteiskuntaan – talouteen, politiikkaan, kulttuuriin – ja kehittää päättäjien ennakointikykyä. BIOS pyrkii tutkimustyöllään tukemaan ekologisen jälleenrakennuksen edellytyksiä Suomessa ja maailmassa.